

קָבֵץ

תּוֹךְ הַנַּחַל

דְּבוּרִים נוֹרְאִים וְנִפְלְאוֹת,
מְעוֹרָרִים מְעִירִים וּמְחַזְּקִים,
אֲשֶׁר מִתּוֹךְ הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חַכְמָה נוֹבְעִים,
לְהַחְיֹת נֶפֶשׁ כָּל חַי וּמְשֹׁם וְשִׁקּוֹן הַעֲדָרִים,
לְהַתְחַזֵּק בַּעֲבוּדַת הַבוֹרָא בְּכָל דְּרָגָה שְׂיִחְיִי נִמְצָאִים

*

אֲשֶׁר נִאֶמְרוּ בְּרַבִּים בְּמַהֲלָךְ סְעוּדוֹת שַׁבַּת שֶׁל

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

בְּשַׁנַּת תשע"ב

*

עַל יְדֵי מָרְן מוֹהֲרָא שׁ שְׁלִיט"א

יָצָא לְאוֹר לְקִרְאָת שַׁבַּת פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ תשע"ג

עַל יְדֵי תַלְמִידֵי מִתִּיבְתָא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ

הַסִּידֵי בְּרַסְלָב

עִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכְב"א

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ תִּשְׁע"ב

בסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, סְעוּדַת רַעוּא דְרַעוּוּ, בְּיַבְנָאֵל עִיר בְּרַסְלָב, דְּבַר מוֹהֲרָא"ש נ"י דְּבוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים מְאֹד עַל פִּי דְבָרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל לְקוּטֵי מוֹהֲרָן חֶלֶק א' סִימָן ק"ו – הַמְדַבֵּר מְעַנֵּן מִדַּת הַצְּדָקָה, עֵין שׁם.

פְּתַח וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, רַבְנֵנוּ ז"ל אָמַר (מוֹהֲרָא"ש נ"י חוֹר בְּקִצּוֹר עַל דְּבָרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל בְּתוֹרָה זו), **כְּתִיב (תְּהִלִּים מ"א) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ ה', אֵימָתָא דְּאֵין עֲנִיּוֹת אֲלָא מִן חֲדַעַת' (בְּדָרִים מ"א), וְעַל זֶה צְרִיךְ רַחֲמָנוּת, כִּי אֵין רַחֲמָנוּת גְּדוּלָּה מְזֵה, וְעֲנִיּוֹת זֶה בְּכִלְלוֹת וּבְפְרִטוֹת, בְּכִלְלוֹת עַל אִישׁ שְׂאִין לֹא שְׂכָל פְּעֻדַת הַפּוֹרָא, וְצְרִיךְ הַפְּעַל שְׂכָל לְהַשְׁפִּילוֹ, וּבְפְרִטוֹת עַל הָאִישׁ עֲצָמוֹ, כִּי יֵשׁ זְמַן שְׂאִין לֹא שְׂכָל, וְהוּא נִקְרָא קְטָנוֹת הַמּוֹחִין, וְצְרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ לְבוֹא לְגַדְלוֹת הַמּוֹחִין, וּבְשֹׁפָא לְגַדְלוֹת הַמּוֹחִין, נִמְתַּקֵּין כָּל חֲדִינִין, וּמְמַשְׁיָךְ עָלָיו חֲסָדִים וְרַחֲמִים וְכוּ', וְזֶהוּ פְּרוּשׁ הַפְּסוּקָא, אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל, הִינֵנוּ כְּשֶׁהוּא בְּקְטָנוֹת הַמּוֹחִין, וּמִשְׁפִּיל עֲצָמוֹ לְגַדְלוֹת הַמּוֹחִין, אַזִּי בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ ה', נִמְתַּקֵּין כָּל חֲדִינִין, וְאִם**

לא יכול בעצמו לבוא לגדלות המוחין, עצה לזה, שישפיל אחרים, ועל ידי זה נתעורר גם אצלו, עין שם כל זה בדברי רבנו ז"ל. והסביר מוה"ר א"ש נ"י, כי הנה רבנו ז"ל מנלה בתורה זאת, עצה מעלת מצות צדקה, שלא רק בכסף וממון יכולין לעשות צדקה, אלא גם עם שכל ודעת יכולין לעשות צדקה, ואדרבה זהו עקר מצות צדקה, כי כמו שעקר העניות והדלות, הוא עניות ודלות של שכל ודעת, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (נדרים מ"א) אין עניות אלא מן הדעת, כמו בן עקר הצדקה הוא להעניק לאדם שכל ודעת, ובאמת אין צדקה למעלה מזה, כי בן אדם ששבור מיאש בעיני עצמו, אפלו אם תתן לו כל הון דעלמא לא אכפת לו פלל, כי רוצה למות רחמנא ליצלו, ולא מענין אותו הכסף פלל, אבל אם מדברים על לבו דבורי אמונה ויראת שמים, ומראים לו שעדין אינו סוף העולם, כי הקדוש ברוך הוא אב הרחמן, וכודאי סוף כל סוף ייטיב הקדוש ברוך הוא עמו כל הטובות שבעולם, בזה הצלת ימי חייו, ועשית עמו צדקה הכי גדולה, נמצא שצדקה ברוחניות הוא הרבה יותר השוכה מצדקה בגשמיות, כי בגשמיות אדם בודאי מצמצם כפיה יכול לתת לצדקה, שהרי יכול לתת לעני מוזן סעודה אחת או שתי סעודות או שבוע אחד או חדש אחד או אפלו שנה אחת, אבל לא לעולם ועד, מה שאין בן צדקה ברוחניות, הרי יכולין להציל

אותו ממות לחיים, והצלפת אותו וכל הדורות העתידים לצאת ממנו, נמצא שאין ערך אל צדקה בזאת כלל.

ועל כן אין לאדם לחשוב אף פעם שהוא פטור ממצות צדקה מחמת שאין לו כסף, אלא אדרבה! אם אין לו כסף אזי עליו לחגור כותניו לעשות צדקה ברוחניות, ולהשכיל שכל ודעת, אמונה ויראת שמים, עם בני אדם החסרים ממנה, וירבה לדבר דבורי אמונה ויראת שמים עם כל מביריו ומידעיו, עד שיוציא אותם מקטנות המוחין אל גדלות המוחין, ואז בשכר זאת גם הקדוש ברוך הוא ישפיע עליו גדלות המוחין, ויזכה לשכל גדול בעבודת השם, עד שיוכל לעשות צדקה וחסד עם המון נפשות רבות, ולקרב אותם אל הקדוש ברוך הוא, שזה פרוש הפסוק, אשרי משכיל אל דל, אשרי מי שמכנים שכל גדל שהוא חסר ממנה, כי אז, ביום רעה ימלטהו ה', שגם כשהוא יהיה בימי רעה חס ושלום, וירגיש עצמו בקטנות המוחין, ימלטהו ה', וישכיל אותו גדלות המוחין, ויזכה להמשיך על עצמו אורו יתברך האין סוף.

נמצא שצדקה ברוחניות הוא הצדקה הכי גדולה, וכי שזוכה לעשות צדקה ברוחניות, ולדבר על לבות בני אדם דבורי אמונה ויראת שמים, הוא הפעל צדקה הכי גדול, וכדאי יזכה להשפעות טובות,

לו ולכל דורותיו העתידים לבוא, בזה ובכא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקשר מותרא"ש נ"י את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה בתיב (בראשית ט"ו) והאמין בה' ויחשבה לו לצדקה, ויש להבין מהו הקשר בין אמונה בה' למצות צדקה, וכן מובא בספר המדות (אות צדקה סימן מ"ב) אמונה חשוב בצדקה, וראוי להבין מה הקשר ביניהם, והנה לפי דברי רבנו ז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, שהרי דיקא על ידי שיש לאדם אמונה ברוחה ומזככת, על ידי זה יש בכחו לעשות צדקה וחסד עם כל הבריות, כי יכול להשפיע מאמונתו על כל אלו הרחוקים מן האמונה הקדושה, ולהציל חיייהם בזה ובכא לנצח, ולכן בשאדם מגדיל ומזכך אמונתו בה', הרי זה חשוב בצדקה ממש, כי כפי גדל וזפוף אמונתו, כן יזכה להשפיע מאמונתו לאחרים, ואין צדקה למעלה מזה.

וזהו והאמין בה' ויחשבה לו לצדקה, על ידי שהאמין אברהם אבינו בה', וזכה לאמונה מזככת ומבררת בהשם יתברך, על ידי זה נחשב לו לצדקה חכי גדולה, כי בנוסף לכל הצדקה שעשה בגשמיות עם הבריות, על ידי גדל אמונתו עשה גם צדקה ברוחניות עם כל הבריות, וזה נחשב לו לצדקה חכי גדולה.

והנה על פי זה יובנו מאוד דברי רש"י הקדוש (פסוק ו), והאמין בה, לא שאל לו אות על זאת, אבל על ירושת הארץ שאל לו אות, ואמר לו "במה אדע", עין שם, והנה בודאי יפלא, למה באמת על בשורת הבנים לא שאל אברהם אבינו אות, אבל על ירושת הארץ שאל אות, והנה על פי דברי רבנו ז"ל מובן מאוד, כי אברהם אבינו רצה להוריש ירושת האמונה לכל יוצאי חלציו לדורות עולם, אבל ראה ברוח קדשו שבענין ירושת ארץ ישראל יהיה להם נסיון קשה מאוד של אמונה, כי המרגלים יוציאו דבה רעה על ארץ ישראל, עד שיאמרו (במדבר יג, לא) כי חזק הוא ממנו, שאין בעל הבית יכול להוציא בליו משם, שהוא פגם של כפירות ואפיקורסות רחמנא ליצלן, וזה באמת יגרם אחר כך חרבן בית המקדש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תענית כט ע"א) אתם בכיתם בכיה של חנם, הניכם שאני אקבע לכם בכיה לדורות, ולכן בקש אברהם אבינו מהקדוש ברוך הוא אות על ירושת הארץ, שיתבית לו הקדוש ברוך הוא שיוכו בניו להתגבר על נסיון האמונה, ותהיה נמשכת נטיעת האמונה שלו, בלבנות כל צאצאיו, כי כל הפצו ורצונו לעשות צדקה עם דורות העתידים, שיוכו לאמונה ברוחה וטהורה, ועל ידי זה יוכו לירשת הארץ, ולאור האמונה המאיר בארץ ישראל ביותר (קוטבי

והנה על פי זה יאירו מאד דברי המסורה המובא בבעל המורים (פסוק זה), בשם אביו הרא"ש ז"ל, וזה לשונו: ג' במסרת, הכא ויחשבה לו צדקה, ואידך, ויחשבה לזונה גבי תמר (בראשית לח, טו), ואידך, ויחשבה עלי לשפורה גבי חנה (שמואל א' א, יג), הינו דאמר רבי יוסי (שבת קיח ע"ב) יהא חלקי עם מי שחושדין אותו ואין בו, שהרי תמר בשביל שחשדה יהודה, זכתה ויצאו ממנה פרץ וזרה, שיצאו מהם מלכים ונביאים, וחנה בשביל שחשדה עלי, זכתה ויצא ממנה שמואל, וזהו בשביל שגחשדו לזונה ולשפורה, נחשב להן לצדקה, אדוני אבי הרא"ש ז"ל, עד כאן לשונו.

והנה לכאורה צריך באור ביותר, איך כל הדברים אלו מקשרים אל מה שכתוב אצל אברהם אבינו, והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, אבל על פי הנ"ל מובן מאד, כי מדרגה זאת של "יהא חלקי עם מי שחושדין אותו ואין בו" לא יתכן אלא על ידי מדרגה גבוהה ונשאה מאד באמונה, שמרב אמונתו בהשם יתברך, לא אכפת לו כלל מה שאנשים חושדים אותו ומדברים עליו, כי הוא יודע שהכל תלוי אף ורק בידו יתברך לבד, ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, נמצא שמה שכתוב אצל תמר – ויראה יהודה ויחשבה לזונה, שגחשדה בהם על זאת, ולא אמרה דבר, היתה רק מחמת גדל אמונתה בה', ומחמת זה זכתה ויצאו ממנה מלכים ונביאים, שכלם עשו צדקה

והמשיכו דרך האמונה בנשמות ישראל, וכן מה שכתוב אצל חנה ויחשבה עלי לשבורה, מרב אמונתה בהשם יתברך, לא חנה התפעלה כלל ממה שהשדו אותה, רק המשיכה להתפלל ולבקש הקדוש ברוך הוא שתזכה לילד צדיק, ולכן זכתה ויצא ממנה שמואל שהמשיך דרך האמונה בעולם ועשה חסד עם כל הבריות, עד שאמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה כה ע"א) גדול שמואל במשה ואהרן, נמצא שכל שלש מסורות אלו קשורות ביחד, כי בלן מראות על עצם מעלת האמונה הקדושה, שהיא נחשבת כמו הצדקה הכי גדולה, כי דיקא על ידי אמונה זוכין לכת עצים לעשות צדקה עם כל הבריות, ולהאיר לדורות העתידים לבוא את אור האמונה הפתורה, והשם יתברך יזכנו לשלמות האמונה, ונזכה לעשות צדקה וחסד עם כל הבריות עד שנאיר כל העולם באור האמונה הקדושה, עדי נזכה לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן ואמן.

